

«БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ РІШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО І ПОВОЄННОГО ЧАСУ»

***НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ***

07 березня 2025 року

Тернопіль 2025

УДК 08: 37.014
Б 39

Б 39 Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу : збірник наукових статей, тез доповідей та інших матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 07 березня 2025 р. / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук, М. І. Чорна. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2025. 566 с.

У збірнику публікуються наукові статті, тези доповідей та інші матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 07 березня 2025 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 1 від 07.03.2025 р.)*

УДК 08: 37.014

©Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2025

Хорошев Олександр Миколайович,
кандидат історичних наук, доцент
кафедри соціальних та гуманітарних
дисциплін Національного
університету цивільного захисту
України, м. Харків

ОСВІТА УПРОДОВЖ ЖИТТЯ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

На сучасному етапі розвитку людства глобалізація створює певний виклик існуючій цивілізації та веде до інтенсифікації економічних, політичних та культурних зв'язків між народами різних країн та континентів. Це призводить до корінних змін в організації праці, виробництві товарів та послуг. В результаті формується єдиний глобальний ринок праці з відповідними вимогами до знань та компетенцій, що не може не призвести до формування аналогічних потреб щодо рівня освіти. А високий рівень розвитку освіти не можна уявити без безпечного освітнього середовища.

Сьогодні кардинально змінюється саме поняття освіти. Якщо раніше освіта ототожнювалася з організованим процесом навчання у навчальному закладі або з самоосвітою, то сьогодні вона включає в себе все те, що має за мету змінити моделі поведінки людей шляхом передачі їм нових знань, розвитку нових умінь та навичок. Сьогодні навчання – це відкрита, гнучка та індивідуалізована система, яка повинна супроводжувати процес безперервної освіти людини протягом усього життя [3].

У кінці XX – на початку XXI століть виникла історична ситуація, яку характеризують як кризу всіх колишніх механізмів розвитку людства. Сфера життєдіяльності людини зазнала докорінних як структурних, так і якісних змін, трансформації зазнали функціональні відносини між освітніми інститутами та суспільством. Такі зміни пов'язані з низкою подій, які відбулися в останні десятиліття: енергетична криза, технологічна та електронно-комунікаційна революція, інтеграція світової економіки, загострення конкуренції, екологічні проблеми та катастрофи, політична та соціальна нестабільність, світова пандемія, війни тощо.

Зростання ролі людського фактору в історичному процесі, вплив окремої особистості на вибір можливих варіантів розвитку людства призвело до розвитку таких понять як «людські якості», «людський потенціал» та «людський капітал». Саме якості людини зумовлюють вибір траєкторії

суспільства, а розуміння ролі людського потенціалу може принести користь тій державі, яка зможе створити систему для повноцінного розкриття можливостей та талантів свого народу, а в першу чергу – молоді.

Одним із базових принципів функціонування освіти у ХХІ столітті є принцип її безперервності. Він є системним та комплексним, індивідуалізованим у часі, темпах та спрямованості освіти, тобто таким, що надає кожному право і можливість реалізації власної програми отримання освіти упродовж всього життя. Також гострим викликом є подолання орієнтації на поверхневу енциклопедичність змісту знань, перевантаження їх інформаційним та фактологічним матеріалом. Безперервна освіта повинна враховувати проблеми розвитку суспільства, науки, культури, виробництва та бути спрямованою у майбутнє.

Освіта упродовж всього життя сьогодні перетворюється на життєву необхідність та передбачає зміну суб'єкту навчального процесу. Здобувач стає основним, або навіть єдиним суб'єктом освіти – він сам вибирає необхідну йому інформацію, визначає яка інформація необхідна для вирішення життєвих завдань та проєктів, самостійно вибирає засіб, час та місце отримання такої інформації [2, с. 57].

Загальною тенденцією сьогодні є перехід освітою національних та державних кордонів, укріплення міждержавних зв'язків та відношень, які формують загальний освітній простір. Це потребує розробки стандартів якості міждержавної освіти, уніфікації професійних стандартів та їх взаємного визнання, що є необхідним для розширення професійної мобільності спеціалістів. Отримавши освіту та диплом, який визнає професійна спільнота іншої країни, здобувач може отримати там і місце своєї роботи та соціальний статус. Однак при цьому є проблема збереження якості освіти у випадку її інтернаціоналізації та збереження національних освітніх та культурних традицій.

Розвиток міжнародної академічної та професійної мобільності, необмежені потоки викладачів, студентів та навчальних програм є ще одним важливим контекстом розвитку міждержавного навчання [1, с. 34]. Все більша кількість людей вибирає освіту за кордоном, іноземні освітні програми у навчальних закладах власної держави або користується можливостями дистанційного навчання для того, щоб пройти програму підготовки, яку пропонує іноземний навчальний заклад. Все це є результатом розвитку академічних та культурних міждержавних обмінів, зростанням мобільності кваліфікованих фахівців, а також спрямувань закладів вищої освіти для отримання додаткових доходів та підвищення власної репутації на національній та міжнародній аренах.

В сучасні часи відбувається активний процес інтернаціоналізації навчання, особливо у сфері вищої освіти. Уніфікація освітніх систем у різних країнах, створення єдиного міжнародного освітнього середовища підкреслює важливість інтернаціоналізації в міжнародному контексті. Розвиток різних рейтингів університетів, а також активне суспільне обговорення їх результатів є показником розширення глобальної сфери навчання. Інтернаціоналізація освіти є одним із основних чинників розвитку системи транснаціонального навчання.

Перед суспільством стоїть проблема приведення всіх галузей освіти до сучасної постіндустріальної соціокультурної реальності. Вона є мультикультурною, для неї характерними є зростання культурного різноманіття, боротьба різних соціальних груп за своє визнання, національно-культурне та релігійне відродження тощо.

Таким чином, освіта упродовж всього життя стає невід'ємною вимогою часу. Освіта стає все більш інтернаціональною та полікультурною. Головною метою полікультурної освіти є надання рівних можливостей для соціального та психологічного розвитку людини, не зважаючи на її походження, незалежно від її інтелектуальних, лінгвістичних та культурних відмінностей. З іншого боку, мета полікультурної освіти полягає у формуванні людини, здатної до активної

життєдіяльності у багатонаціональному та полікультурному середовищі, яка б мала розуміння і повагу до інших культур, могла б існувати в злагоді з представниками різних національностей, рас або вірувань, при цьому зберігаючи свої національні культурні традиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Іванько В. В., Морозова С. М. Європейська концепція навчання протягом життя. *Молодий вчений*. 2018. № 4.3 (53.3). С. 33-36.
2. Куценко Т. Навчання протягом життя: сучасні європейські виклики. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2020. № 1 (99). С. 55-64.
3. Laal M. Lifelong learning: what does it mean? *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2011. № 28. P. 470-474
4. Walters S. The planet will not survive if it is not a learning problem: sustainable development within learning through life. *International journal of lifelong education*. 2010. № 29(4). P. 427-436.